

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

- ชื่อเรื่อง** การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง
โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
- ปีที่พิมพ์** 2557
- ผู้วิจัย** นางนภาพร ศรีมรกต ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
พิเศษ สำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง
โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินความ
เหมาะสม และสอดคล้องของสภาพแวดล้อม (บริบท: Context) ด้านความต้องการจำเป็นในการ
พัฒนาครู ของกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2) เพื่อประเมินความพร้อมในด้านปัจจัยนำเข้า
(Input) ของโครงการ ด้านข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรม และกระบวนการระบบพี่เลี้ยง
3) เพื่อประเมินกระบวนการ (Process) การดำเนินโครงการ ในด้าน การวางแผน การนำไปปฏิบัติ
การนิเทศติดตามประเมินผล และการรายงาน)เพื่อประเมินผลลัพธ์ (Outcomes: IEST) ของ
โครงการในด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness
Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดต่อ
(Transportability Evaluation)

การประเมินครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมิน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบCIPIEST ของ Daniel
L. Stufflebeam ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมิน ที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยเก็บ
รวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการฯ ประกอบด้วย ครูผู้สอนครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร มี
การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสำรวจ
ตนเอง และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ทั้ง 6 แห่ง จำนวน 48 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 10 คน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. ผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบการประเมินและตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 81 คนประกอบด้วย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 48 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 10 คน ผู้บริหารสถานศึกษา

จำนวน 12 คน อาจารย์ที่เลี้ยงจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่มีความเชี่ยวชาญในการประเมิน และการดำเนินโครงการ จำนวน 8 คน ผู้บริหารจากกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 58 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 48 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สำรวจความคิดเห็น (Checklist) มาตรฐานค่า 5 ระดับ (Likert, 1932) และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ มาตรฐานค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และทดลองใช้เครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง

ผลการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบท (Context Evaluation) สภาพแวดล้อมในการจัดทำโครงการ พบว่า ความต้องการจำเป็นของโครงการมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาทุกระดับ มีความต้องการจำเป็นในการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน และมีความเหมาะสมกับสภาพชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มีหลักการและเหตุผล ทางด้านนโยบาย ความจำเป็น และความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ และมีความเป็นไปได้ที่สามารถจะจัดทำโครงการ และพบว่าอาจารย์พี่เลี้ยง และครูพี่เลี้ยงมีศักยภาพ ความพร้อมและประสบการณ์ในการพัฒนาครู เนื่องจากมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร จัดการศึกษามาเป็นระยะเวลายาวนาน และเป็นครูเชี่ยวชาญ

ส่วนปัญหาที่พบ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่นำรูปแบบ เทคนิคการสอนแบบใหม่ๆ ไปใช้ ขาดสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และไม่วิเคราะห์ หรือสะท้อนปัญหาที่พบจากการสอน เพื่อนำมาทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) พบว่า ครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการมีความพร้อม และมีความสนใจที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ซึ่งกระบวนการกำกับ ติดตามดูแลให้คำปรึกษา หรือกระบวนการระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) นั้นเปิดโอกาสให้ครู ได้ร่วมพัฒนาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนานวัตกรรม ทดลองใช้ในชั้นเรียน ปรับปรุงพัฒนา เชื่อมชั้นเรียนสะท้อนคิดร่วมกัน และจัดทำรายงานวิจัยในชั้นเรียน

3. ผลการประเมินกระบวนการของโครงการ (Process Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมิน การปฏิบัติตามแผนและประเมินในขณะดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบกิจกรรมเวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ และมีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ สำหรับจุดที่ควรพัฒนา คือ ความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรม อาจต้องปรับเวลาให้ยืดหยุ่นและเพียงพอเหมาะสมกับ

กิจกรรม และกิจกรรมต่างๆในโครงการสามารถดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และพบว่า ด้านเวลา เข้าร่วมกิจกรรม ครูผู้สอนทุกคนมีเวลาครบ การส่งงานครบทุกคน โดย ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ 1 หน่วย และรายงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย 1 เรื่อง พบว่า มีผลการประเมินในระดับ ดี ถึงดีเยี่ยม เนื่องจากการติดตามดูแลของครูพี่เลี้ยง (Mentor)

4. ผลการประเมินผลลัพธ์ (IEST Evaluation) จากการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) พบว่า จากการดำเนิน โครงการพัฒนาศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ส่งผลให้ครูสามารถสร้างผลงานทางวิชาการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยมิตีความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมพัฒนาของครูพี่เลี้ยงสู่ครูผู้สอน เกิดครูมืออาชีพ เกิดเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพ และเครือข่ายครูร่วมนิเทศ ลดภาระงานของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ในการนิเทศการเรียนการสอน เพิ่มทักษะการนิเทศภายในให้ครูโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) และการสอนแนะ (Coaching) ครูนำผลงานส่งเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีครูชำนาญการพิเศษ และครูเชี่ยวชาญ รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ เพิ่มขึ้น

4.2 ด้านประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การดำเนินโครงการ พัฒนาศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ส่งผลในการช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ ด้านภาษา (Literacy) ด้านคำนวณ (Numeracy) และเชิงเหตุผล (Reasoning Ability) และการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งช่วยพัฒนาครูในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของตนเอง ได้ดียิ่ง และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ พบว่า ความพึงพอใจของครู ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในการดำเนินงานโครงการฯ ในระดับมาก

4.3 ด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) การดำเนินโครงการ พัฒนาศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ส่งผลให้ครูมีความมุ่งมั่น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ มีความสามารถในการทำวิจัย และผลเชิงประจักษ์คือครูสามารถส่งผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และครูเชี่ยวชาญ รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ เพิ่มขึ้น และส่งผลงานร่วมแข่งขันในมหกรรมการศึกษาท้องถิ่นทั้งระดับ จังหวัด ระดับภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และระดับประเทศ ได้รับรางวัลมากมาย ทั้งผู้เรียน และครู

4.4 ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) การดำเนินโครงการ พัฒนา ศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สกลนคร ส่งผลให้มีครูพี่เลี้ยง (Mentor) เป็นครูต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีการขยายผลเกิดระบบการนิเทศภายในที่เป็นระบบ โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบพี่เลี้ยง กระบวนการนิเทศแบบสอนแนะ เกิดการเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ สามารถนำเทคนิคการเรียนการสอน ใหม่ๆสู่การพัฒนาผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผลการสอบ O-Net ผ่านเกณฑ์หลายรายวิชา และคะแนนสูงกว่าระดับประเทศหลายรายวิชา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. โครงการพัฒนาศักยภาพครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง โรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้ ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการ จัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียน ช่วยให้ผู้เชื่อมั่นใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการทำ วิจัยในชั้นเรียน ดังนั้นโครงการนี้ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และกำหนดให้ผู้รู้ นำผลงานเพื่อร่วม ส่งเข้าประกวดแข่งขัน เป็นเกณฑ์การพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ
2. เปิดโอกาสให้ครูมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 6 โรงเรียนเพิ่มขึ้นในรูปแบบที่ หลากหลายวิธีการ และมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้เข้าร่วมโครงการ เพิ่มรางวัลการ ประกวดแข่งขัน และมีเกณฑ์กำหนดให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูทุกคน ทูกร่วมกิจกรรม
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครมีจุดเด่นคือ มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ในการจัด การศึกษา สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาครูทุกรูปแบบ ส่งผลให้ครูมีโอกาสในการพัฒนาและ มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น
4. รูปแบบการประเมินแบบ CIPEST เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการ ประเมินโครงการ เพราะมีการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย ทำให้ได้ข้อมูลในการนำมา ปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการครั้งต่อไป

1. ปรับปรุงด้านระยะเวลาในการดำเนินโครงการ เพื่อให้เวลาสำหรับครูในการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ และการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน
2. เพิ่มรูปแบบ หรือเทคนิคการเรียนการสอนที่ครูสามารถนำไปปรับเพื่อให้เหมาะสมกับ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สอบถามความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพของครู เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองตามที่ถนัด และสอดคล้องกับความต้องการ

4. ควรมีการทำวิจัยติดตามผลการดำเนินงาน โครงการฯ เพื่อศึกษาความคงทน และเป็นสารสนเทศในการพัฒนาครูให้ยั่งยืนต่อไป